

Verenigingsnieuws

Wij doen dit jaar weer mee aan Rabo ClubSupport! Als lid van jouw Rabobank kunt u vanaf 4 september stemmen. En elke stem is geld waard. Kunnen wij rekenen op die van u? Kijk dan snel op Rabobank.nl/clubsupport. Alvast heel erg bedankt voor uw stem!!

In dit nummer:

Sankt Tolbert Fès veur mitliedder en partner	1
A je ne Selfsmurder	2
Lezing door kunsthistorica Doris Schillings over Romeinen in Limburg	2
Algemene Ledenvergadering	3
In Memoriam	4
RaboClub actie 2023	4

Nummer 130

2023 #2

Sankt Tolbert Fès veur mitliedder en partner

Op zondag 30 april a.s. was weer ons jaarlijks "Sankt Tolbert Fès veur mitliedder en partner". De gezellige feestbijeenkomst was in ons verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert. Vanaf 15.00 uur begon de inloop met een kopje koffie/thee en een heerlijk stukje Limburgse vlaai van bakkerij Notermans uit Vijlen.

Na het babbeluurtje werd om 16.00 uur gestart met het programma. Ondanks dat niemand het programma kende, maar als je van vorige keren wist dat het altijd gezellig werd, hadden er zich genoeg leden en hun partners aangemeld.

Er had zich bij Sankt Tolbert een zeer belangrijk persoon voor Vaals aangemeld om een stuk van zijn levensverhaal te mogen komen vertellen. Daar daalde heel statig als oudere heer met

stok de heer Arnold von Clermont de trap af om zich naar zijn stoel te begeben. Johan Arnold von Clermont, alias Jan Francotte, verhaalde zijn leven en zijn familie op een mooie en prachtige wijze.

Zoals het natuurlijk bij een heemkundekring hoort geschiedenis van vroeger, maar ook van deze tegenwoordige tijd erbij. Dat kwam naar voren in een door Marcel Bulles ontworpen quiz. De aanwezigen werden in groepjes verdeeld om zich te wagen aan stukjes genummerde foto's van bijv. een pand, een weg een versiering, een stukje landschap etc. hier in Vaals en die op een daarbij behorende plattegrond te plaatsen. Op het eerste gezicht dacht menig een, oh dat gaat makkelijk, maar uiteindelijk bleek het toch moeilijker dan gedacht. 3 groepen hadden ze allemaal goed geplaatst en bij loting won mw. E. van de Hove en Jules Louvenberg de prijs.

Na nog nagepraat te hebben en onder het genot van een drankje en wat knabbels werd de middag afgesloten door de muzikale broers Chris en René Thewissen, met aanstekelijke accordeonmuziek en René met zijn bekende "löffele" brachten zij een prachtige stimmingsvolle show. Op naar volgend jaar.

Hier is wel een groot woord van dank op de plaats aan de geweldige ondersteuning voor het verzorgen van de inwendige mens, en dat steeds weer op bijeenkomsten van Sankt Tolbert en wel voor Annie en Dieter Fanchamps.

A je ne Selfsmurder

In de Limburger van 5 mei 2023 stond een artikel onder de titel "Nieuw leven voor het laatste metaheerhuisje" op de Joodse begraafplaats in Eijsden. Een metaheerhuis is een lijkenhuis dat zich bevindt op Joodse begraafplaatsen. Het metaheerhuis is bedoeld voor het ritueel reinigen van overledenen. Bij deze reiniging wordt het lichaam geheel afgedekt met een laken terwijl er kommen warm water over uitgegoten worden. Tevens vonden er de laatste rituelen plaats. Tijdens het lezen van dit artikel gingen mijn gedachten terug naar mijn jeugd in de 50 er jaren van de vorige eeuw. Ik kan mij herinneren dat achter het Protestantse

kerkhof achter een hoge heg een stenen gebouwtje stond. Waar dat gebouwtje voor diende was ons niet bekend. Er werd ons verteld dat achter de muur van dit gebouwtje overledenen werden begraven die niet gedoopt waren, niets met de kerk van doen hadden of zelfmoord hadden gepleegd, dus overledenen die niet in gewijde grond werden begraven. Men noemde deze buurt in de volksmond "A je ne Selfsmurder". Toen ik het artikel over het metaheerhuisje in Eijsden las vroeg ik mij af of het huisje achter het Protestantse kerkhof ook gediend zou kunnen hebben als metaheerhuisje, vooral omdat het in de buurt van de Joodse begraafplaats lag.

Het zou misschien interessant zijn hier eens een onderzoek naar te doen. Misschien dat lezers van de Nieuwsbrief hier iets meer over weten. Het huisje is inmiddels al lang gesloopt, maar misschien kan de een of andere lezer het zich herinneren en er iets meer over vertellen. De mogelijkheid bestaat uiteraard ook dat het gewoon een bergplaats voor onderhoudsgereedschap voor kerkhofmateriaal geweest is. Wij zijn benieuwd. Dus heeft u meer informatie dan kunt u deze sturen naar acransveld@home.nl of sanktolbert@gmail.com

Arthur Cransveld

Lezing door kunsthistorica Doris Schillings over Romeinen in Limburg

Op donderdag 26 januari 2023 vond de boeiende lezing door kunsthistorica Doris Schillings over Romeinen in Limburg. Een bomvolle zaal met zeer geïnteresseerde mensen kon genieten van de deze prachtige lezing met vele mooie afbeeldingen.

De uitbreiding van het machtsgebied van de Romeinse bestuurders was al dan niet vreedzaam, in gebieden met weerstand deinden zij er niet voor terug de ingezetenen te vermoorden en te vervangen door meer gewillige stammen. Uitgebreid een toelichting op het romaniseren van het bezette/veroverde gebied, bouwwerken, straten, administratie en religie. Want met de komst van de Romeinse legionairs kwam onze streek ook onder invloed van het christendom. Onder Romeinse bescherming groeien handel en ambacht. Met de toenemende rijkdom worden

de nederzettingen van alle Romeinse gerieven voorzien: huizen voor arm en rijk (insulae en atriumhuizen), werkplaatsen en winkels, herbergen, water aan- en afvoersystemen, tempels, overheidsgebouwen, thermen en theaters.

Op het platteland ontstaan de villae rusticae, grote boerenbedrijven, die de inwoners van de streek van voedsel voorzien. Ook werd ingegaan op de Romeinse villa in Lemiers.

Dit was voor menigeen in de zaal om de rug te rechte. De villa lag in de hellingvoet met op zo'n 100 meter noordelijker de Selzerbeek.

In 1897 vonden er opgravingen plaats waarbij een deel van de funderingen werden blootgelegd.

In 1928-1930 vond er na proefonderzoek een grootschalige opgraving plaats. Daarbij werd ongeveer de helft van de aanwezige resten van gebouwen onderzocht, inclusief een hypocaustum (Romeins verwarmings-systeem) en een gedeelte van een badgebouw. De villa had afmetingen van 160 bij 150 meter, waarbij het badgebouw apart lag.

Sinds 1985 is het terrein met de resten van de villa een rijksmonument. Een hele keur van nederzettingen passeerden de revue. Wederom een mooi gepresenteerd onderwerp dat voortreffelijk werd gebracht door Doris Schilling.

De grote vraag werd die avond ook niet beantwoord en degene die het antwoord weet mag het zeggen waarvoor dit voorwerp gebruikt werd.

Dodecaeder

Locatie Romeinse villa in het veld links achter het huis aan de N278 Lemiers Vaals.

Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering/ Jaarvergadering werd op vrijdagavond 31 maart 2023 in het verenigingsgebouw Óp Sankt Tolbert. Dit keer zonder onze voorzitter Jo van der Meij, die moest afzeggen wegens ziekte. Maar het bestuur van Sankt Tolbert is collegiaal en kan elkaar vervangen en ondersteunen. De agenda kon zo afgewerkt worden, met de vaststelling van de notulen van de vorige Algemene Ledenvergadering. De kascontrole commissie had

ook weer hun werk consciëntieus gedaan en werd de penningmeester decharge verleend. De nieuwe kascontroleurs werden benoemd in de persoon van: Willem Hordijk (2de jaar) en Babette Lemmer (1ste jaar) voor het verenigingsjaar 2023. Volgens de statuten was het de tijd voor Monique Louvenberg-Cransveld om af te treden, maar zij was bereid om zich herkiesbaar te stellen. Dit werd ook goed ontvangen door de vergadering. Gelukkig heeft ons bestuur in Monique

een bekwame en onvermoeibare secretaris in hun midden. Nadat de rest van de agenda was weggewerkt, werd er plaats gemaakt voor de lezing van Leo Tillmanns: Landschappelijke waarnemingen in het Selzerbeekdal. Interessante lezing over de stroming van de Selzerbeek in en om Vaals. Maar ook over dalen en andere bronnen o.a. de Gau en de Mitterbron in Vaals en omgeving. Als ook verschillende grondsoorten, graften en hellingen.

HEEMKUNDEKRING SANKT-TOLBERT VAALS

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze website
www.sankttolbert.nl

Verenigingsnieuws

In Memoriam

Met leedwezen vernamen wij het overlijden van ons lid de heer Wiel Delnoije. Wiel Delnoije was sinds 2010 lid van onze Heemkundekring. Hij woonde al jaren in Arnhem.

Wiel werd 80 jaar oud.

Wij wensen de familie veel sterkte en onze welgemeende deelneming met dit grote verlies.

Bestuur en leden

RaboClub actie 2023

Wij doen dit jaar weer mee aan Rabo ClubSupport! Wat houdt dit in: Met Rabo ClubSupport investeert de Rabobank als coöperatieve bank een deel van hun winst in lokale clubs en verenigingen. Derhalve hebben wij ons als heemkundevereniging ook ingeschreven voor deze actie. Doel is om zoveel mogelijk stemmen te verzamelen zodat wij aan het einde van de actie een financiële bijdrage ontvangen voor ons opgegeven bestedingsdoel.

Bestedingsdoel: Digitalisering van de archiefcollectie is nodig voor een goede ontsluiting en uit oogpunt van beheer en behoud van het originele materiaal. De collectie zal systematisch gedigitaliseerd worden.

Deze keer is ons doel verdere digitale ontsluiting van het archiefmateriaal door gelden bijeen te brengen voor de vervanging van de A2 boekenscanner. De stemperiode loopt van 4 september tot en met 26 september 2023.

Let op: u kunt alleen uw stem uitbrengen als u lid bent van de Rabobank. Dus naast dat u klant bent moet u ook lid zijn om te kunnen stemmen. Lid worden van de Rabobank is kosteloos. Aanmelden kan via de website van de Rabobank. Als lid van jouw Rabobank kunt u vanaf 4 september stemmen. En elke stem is geld waard. Kunnen wij rekenen op die van u? Kijk dan snel op Rabobank.nl/clubsupport Alvast heel erg bedankt voor uw stem!!

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.